

**PROGRAM ZAJĘĆ KOŁA
GEOGRAFICZNEGO**

**AUTOR PROGRAMU
mgr Joanna Bereza**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP
2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU
3. CELE KSZTAŁCENIA
4. PROPONOWANE TREŚCI PROGRAMU
5. PLAN ZAJĘĆ KOŁA GEOGRAFICZNEGO
6. OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

WSTĘP

Współczesną geografę tworzy system nauk badających oraz wyjaśniających przyczyny i skutki przyrodniczego i społeczno- ekonomicznego zróżnicowania przestrzeni geograficznej.

Przedmiotem jej badań jest opisywanie i wyjaśnianie związków i współzależności zachodzących między poszczególnymi elementami przyrody ożywionej i nieożywionej oraz między działalnością gospodarczą człowieka. Geografia jako przedmiot nauczania w szkole ma ogromne walory poznawcze, praktyczne i wychowawcze. Nauczanie geografii ma pomóc uczniom odpowiedzieć na pytania o sens i przyczynę istnienia, rolę w środowisku określonych obiektów i zjawisk oraz o możliwości ich racjonalnego wykorzystania.

Edukacja geograficzna dąży do uświadomienia ludziom skutków ich zachowań w środowisku geograficznym. Dzięki wiedzy geograficznej ludzie potrafią podejmować właściwe decyzje, dotyczące zagospodarowywania przestrzeni geograficznej, zachowując jednocześnie naturalną równowagę w środowisku przyrodniczym naszej planety.

Geografia integruje wiedzę z różnych przedmiotów, np. biologii, chemii, fizyki, matematyki. Tylko zintegrowana wiedza stwarza warunki do ogólnego wykształcenia i wielostronnego rozwoju osobowości ucznia oraz przygotowuje go do twórczego myślenia i działania.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program skierowany jest do uczniów gimnazjum szczególnie zainteresowanych przedmiotem-geografia. Zajęcia prowadzone są różnymi metodami najczęściej aktywnymi. Zmuszają one uczniów do samodzielnego myślenia, zdobywania i weryfikowania informacji. Gimnazjaliści uczą się podejmować decyzje, funkcjonować w grupie, odpowiadać za własne posunięcia.

Zajęcia koła geograficznego mają również za zadanie przygotować uczniów do udziału w konkursach geograficznych i ekologicznych.

Zajęcia prowadzone są społecznie i odbywają się w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

CELE PROGRAMU

- Budzenie i rozwijanie zainteresowań ucznia geografią jako nauką przez uświadomienie jej przydatności w życiu i gospodarczej działalności człowieka
- Uczenie dostrzegania, obserwowania, rozumienia i wartościowania zjawisk oraz procesów przyrodniczych zachodzących w środowisku lokalnym, regionalnym i globalnym
- Wyjaśnienie przyczyn i skutków zróżnicowania przyrody oraz życia i działalności człowieka
- Lokalizowanie obiektów i zjawisk oraz ocena ich z różnych punktów widzenia: moralnych, patriotycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych
- Diagnozowanie przydatności środowiska dla potrzeb człowieka, a także przewidywanie kierunków zmian, jakie zachodzą w wyniku działalności człowieka
- Dostrzeganie piękna przyrody i tkwiących w niej wartości, oraz odczuwanie potrzeby oszczędnego wykorzystania zasobów naturalnych Ziemi
- Stwarzanie uczniom warunków do samodzielnego zdobywania informacji z różnych źródeł
- Wszechstronne kształtowanie osobowości uczniów, ich sprawności umysłowych i praktycznych

PLAN ZAJĘĆ KOŁA GEOGRAFICZNEGO

Lp	Tematyka zajęć	Treści	Liczba godzin
1	Rocznik statystyczny i atlas jako kopalnia informacji.	Poznanie zasad korzystania z rocznika statystycznego i map tematycznych w atlasie.	2godz.
2	Multimedialna Encyklopedia-geografia	Umiejętne wyszukiwanie informacji, możliwości ich wykorzystania.	1godz.
3	Ziemia-co o niej wiemy?	Przedstawienie dawnych poglądów na kształt Ziemi, dowodów na jej kulistość, oraz wymiarów naszej planety.	1godz.
4	Ćwiczenia w określaniu położenia geograficznego.	Odczytywanie współrzędnych geograficznych wybranych miejsc, poszukiwanie miejsc o podanych współrzędnych geograficznych.	1godz.
5	Która godzina?	Obliczanie czasu miejscowego dla różnych miast na kuli ziemskiej. Przekraczanie linii zmiany daty.	1godz.
6	Wysokość Słońca w momencie górowania.	Wykonanie pomiaru kąta padania promieni słonecznych. Obliczanie wysokości Słońca w momencie górowania w różnych miejscach na Ziemi, w pierwszych dniach astronomicznych pór roku.	2godz.
7	Ziemia we Wszechświecie.	Poznanie naszego Układu Słonecznego, pojęć związanych z kosmosem i kolejnych etapów „podboju” kosmosu przez człowieka.	1godz.
8	Podróż w czasie-czyli poznajemy tabelę stratygraficzną.	Rozłożenie w czasie najważniejszych wydarzeń w dziejach Ziemi. Zasady odczytywania informacji z tabeli stratygraficznej.	1godz.
9	Dlaczego tak wygląda Ziemia?	Poznanie współczesnych procesów geologicznych i ich wpływu na rzeźbę powierzchni Ziemi.	1godz.
10	Rozpoznajemy skały i minerały.	Podanie zasad rozpoznawania skał i minerałów. Podział skał ze względu na pochodzenie.	1godz.
11	Przez lądy i oceany dookoła świata.	Scharakteryzowanie rozmieszczenia lądów i oceanów na kuli ziemskiej.	1godz.

12	Bajkowy krajobraz Kanionu Kolorado.	Wyjaśnienie przyczyn powstania oraz budowy największego kanionu na Ziemi, poprzez projekcję slajdów i filmu video.	2godz.
13	Ognisty Pierścień Pacyfiku.	Poznanie obszaru o największej aktywności wulkanicznej i sejsmicznej.	1godz.
14	Na dnie oceanu.	Przedstawienie rzeźby dna oceanu poprzez analizę profili dna morskiego i procentowych diagramów ukształtowania.	1godz.
15	Gospodarcze wykorzystanie oceanów i wód lądowych.	Poznanie przykładów gospodarczego wykorzystania oceanów i wód lądowych. Czy oceany mogą być pomocne w walce z klęską głodu i niedożywienia na świecie?	1godz.
16	A to ciekawe- Pustynia Atacama i Pustynia Namib.	Wyjaśnienie przyczyn powstania tych pustyń, oraz omówienie warunków tam panujących.	1godz.
17	Tajemnica El Nino.	Poznanie „mechanizmu działania” prądu morskiego, odpowiedzialnego za szereg klęsk żywiołowych na Ziemi. Wykorzystanie informacji z Internetu.	1godz.
18	Czytamy mapy i wykresy klimatyczne.	Technika odczytywania informacji z map i wykresów klimatycznych. Rozpoznawanie typów klimatów na podstawie analizy wykresów klimatycznych.	2godz.
19	Czy zabraknie nam wody?	Poznanie zasobów wody słodkiej na Ziemi, obszarów nadmiaru i deficytu wód, sposobów racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.	1godz.
20	Z biegiem Amazonki.	Przedstawienie największego systemu rzeczno-jeziernego na ziemi, oraz warunków naturalnych Niziny Amazonki.	1godz.
21	Dlaczego Nil może przepłynąć Saharę?	Analiza warunków klimatycznych panujących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki. Wykorzystanie Nilu w gospodarce człowieka.	1godz.
22	Znaczenie rzeki Huanghe dla gospodarki Chin.	Uświadomienie znaczenia rzeki w gospodarce najludniejszego kraju.	1godz.

23	Geneza i znaczenie jezior.	Wyjaśnienie genezy jezior. Poznanie największych i najciekawszych jezior na Ziemi. Znaczenie sztucznego jeziora w walce z powodzią.	1godz.
24	Zmiana stosunku człowieka do przyrody w ciągu dziejów ludzkości.	Pokazanie wpływu człowieka na środowisko naturalne i krajobraz Ziemi na różnych etapach rozwoju historycznego.	1godz.
25	Czy środowisko naturalne warunkuje życie i gospodarkę człowieka?	Przedstawienie przykładów pokazujących konieczność harmonijnego życia człowieka i przyrody.	1godz.
26	Góry Izerskie jako przykład klęski ekologicznej.	Wy tłumaczenie przyczyn zniszczenia lasów w Górach Izerskich. Uświadomienie trudności rekultywacji zdegradowanych terenów.	1godz.
27	Nauczmy się walczyć z wrogiem-kwaśne deszcze, dziura ozonowa, efekt cieplarniany, smog.	Wyjaśnienie schematów powstawania kwaśnych deszczy, dziury ozonowej, efektu cieplarnianego i smogu. Poznanie sposobów przeciwdziałania tym niekorzystnym zjawiskom.	2godz.
28	Co bezpowrotnie zepsuł człowiek? Wpływ człowieka na sfery powłoki ziemskiej.	Ukazanie negatywnych skutków nieprzemyślanej ingerencji człowieka w środowisku naturalnym.	1godz.
29	Recykling-czy warto zawracać sobie głowę?	Poznanie procesu recyklingu, jako jednego ze sposobów ratowania środowiska naturalnego.	1godz.
30	Podsumowanie wiadomości.	Rozwiązywanie krzyżówek i zadań geograficznych.	1godz.

OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Lp.	Tematyka zajęć	Osiągnięcia uczniów
1	Rocznik statystyczny i atlas jako kopalnia informacji.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią odczytać treść map tematycznych -selekcjonują potrzebne informacje -sprawnie wyszukują dane w roczniku statystycznym
2	Multimedialna Encyklopedia-geografia.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią sprawnie korzystać z informacji zawartych w encyklopedii -wykorzystują informacje dla własnych potrzeb
3	Ziemia- co o niej wiemy?	<ul style="list-style-type: none"> -znają dawne poglądy o kształcie Ziemi oraz dowody na kulisty jej kształt -znają sposób pomiaru obwodu Ziemi wykonany przez Eratostenesa -pamiętają wymiary Ziemi
4	Ćwiczenia w określaniu położenia geograficznego.	<ul style="list-style-type: none"> -rozpoznają półkule z siatki południków i równoleżników -odczytują współrzędne geograficzne wybranych miast -wyszukują obiekty znając współrzędne geograficzne
5	Która godzina?	<ul style="list-style-type: none"> -znają zasady posługiwania się mapą stref czasowych -obliczają godzinę czasu miejscowego w różnych miejscach kuli ziemskiej -rozumieją sposób postępowania w momencie przekraczania linii zmiany daty
6	Wysokość Słońca w momencie górowania.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią zmierzyć kąt padania promieni słonecznych w momencie górowania Słońca -obliczają wysokość Słońca w różnych miejscach na Ziemi w dniach astronomicznych pór roku-zadania
7	Ziemia we Wszechświecie.	<ul style="list-style-type: none"> -znają budowę Układu Słonecznego -rozumieją pojęcia np. jednostka astronomiczna, gwiazda, planeta, satelita planetoida, kometa itd. -znają historię „podbojów” kosmosu

8	Podróż w czasie-czyli poznajemy tabelę stratygraficzną.	<ul style="list-style-type: none"> -prawidłowo odczytują informacje zawarte w tabeli stratygraficznej -pamiętają nazwy er i okresów -potrafią umiejscowić w czasie najważniejsze wydarzenia w dziejach Ziemi -znają poglądy dotyczące wieku Ziemi i jej powstania
9	Dlaczego tak wygląda Ziemia?	<ul style="list-style-type: none"> -znają procesy wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi -potrafią scharakteryzować skutki działania poszczególnych procesów i rozpoznać przyczynę powstania form terenu.
10	Rozpoznajemy skały i minerały.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią klasyfikować skały ze względu na ich pochodzenie -znają zasady rozpoznawania i rozpoznają skały i minerały
11	Przez lądy i oceany dookoła świata.	<ul style="list-style-type: none"> -znają powierzchnię wszystkich lądów i oceanów -potrafią bez pomocy mapy określić ich położenie geograficzne -wykreślają granice lądów i oceanów -definiują pojęcia związane z linią brzegową np. zatoka, przesmyk, morze otwarte itd.
12	Bajkowy krajobraz Kanionu Kolorado.	<ul style="list-style-type: none"> -znają położenie, oraz przyczyny powstania Kanionu Kolorado -rozumieją znaczenie ochrony tego obszaru dla ludzkości
13	Na dnie oceanu.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią czytać profile i pozyskiwać informacje z analizy diagramów -znają rzeźbę dna oceanu -wskazują na mapach rowy oceaniczne i grzbiety oceaniczne
14	Ognisty Pierścień Pacyfiku.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią określić położenie Ognistego Pierścienia i niektórych jego wulkanów -wyjaśniają przyczyny olbrzymiej aktywności sejsmicznej i wulkanicznej -znają problemy ludzi tam żyjących -obliczają za pomocą skali mapy odległość z Tokio do Los Angeles

15	Gospodarcze wykorzystanie oceanów i wód śródlądowych.	-znają sposoby i rozumieją konieczność wykorzystania oceanów i wód lądowych w walce z problemem głodu
16	A to ciekawe- Pustynia Atacama i Pustynia Namib.	-wyjaśniają wpływ zimnych prądów na proces powstawania pustyń -charakteryzują warunki klimatyczne, świat roślin i zwierząt -opisują Wybrzeże Szkieletowe
17	Tajemnica El Ninio.	-potrafią wyszukiwać informacje na stronach internetowych -analizują skutki niszczycielskiej „działalności” prądu
18	Czytamy mapy i wykresy klimatyczne.	-odczytują treść map klimatycznych oraz wykresów -potrafią rozpoznać typ klimatu na podstawie analizy wykresu klimatycznego -potrafią przetwarzać dane i rysować wykresy temperatur i opadów
19	Czy zabraknie nam wody?	-znają zasoby wody na Ziemi oraz obszary nadmiaru i deficytu wód -wyjaśniają konieczność racjonalnej gospodarki wodą -opisują znaczenie wody w gospodarce człowieka
20	Z biegiem Amazonki.	-odczytują dane statystyczne klimatyczne i hydrologiczne -porównują wielkości przepływów, powierzchnie dorzeczy -wykreślają działy wód -opisują warunki naturalne i życie ludzi na Nizinie Amazonki -rozumieją konieczność ochrony lasów równikowych
21	Dlaczego Nil może przepłynąć Saharę?	-wyjaśniają przyczynę dzięki której Nil przepływa Saharę -omawiają warunki klimatyczne w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki -obliczają w stopniach i kilometrach odległość od źródeł do ujścia Nilu -znają znaczenie Nilu dla Egipcjan

22	Znaczenie rzeki Huanghe dla gospodarki Chin.	<ul style="list-style-type: none"> -opisują znaczenie rzeki dla gospodarki rolnej kraju -wyjaśniają jak Chińczycy radzą sobie z „niesforną” rzeką -potrafią korzystać z danych statystycznych zawartych w książce „Świat w liczbach”
23	Geneza i znaczenie jezior.	<ul style="list-style-type: none"> -klasyfikują jeziora ze względu na ich genezę, podają przykłady -potrafią rysować diagramy kołowe -wyjaśniają znaczenie sztucznych jezior w walce z powodzią
24	Zmiana stosunku człowieka do przyrody w ciągu dziejów ludzkości.	<ul style="list-style-type: none"> -opisują wpływ człowieka na środowisko naturalne na różnych etapach jego rozwoju -wyjaśniają wpływ rewolucji przemysłowej na degradację środowiska naturalnego -podają przykłady nieracjonalnej gospodarki
25	Czy środowisko naturalne warunkuje życie i gospodarkę człowieka?	<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśniają na przykładach jakie lokalne i globalne skutki w środowisku naturalnym i jego elementach wywołuje człowiek -analizują mapy gęstości zaludnienia -wyjaśniają zależność między korzystnymi warunkami środowiska a gęstością zaludnienia
26	Góry Izerskie jako przykład klęski ekologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> -tłumaczą przyczyny zniszczenia lasów -przedstawiają własne wizje ochrony -wiedzą jak trudno jest zrehabilitować zdegradowane środowisko
27	Nauczmy się walczyć z wrogiem-kwaśne deszcze, dziura ozonowa, efekt cieplarniany, smog.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśniają mechanizmy powstawania kwaśnych deszczy, dziury ozonowej, efektu cieplarnianego i smogu - -przedstawiają własne wizje przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom - -znają prognozy globalnego ocieplenia klimatu - wyszukują potrzebne informacje w różnych źródłach

28	Co bezpowrotnie zepsuł człowiek? Wpływ człowieka na sferę powłoki ziemskiej.	<ul style="list-style-type: none"> -wskazują na mapie świata i mapach regionalnych obszary klęsk ekologicznych -przedstawiają argumenty przemawiające za koniecznością ochrony przyrody -przewidują przebieg zjawiska lub procesu
29	Recykling-czy warto zawracać sobie głowę?	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią zdefiniować pojęcie „recyklingu” -rozumieją konieczność segregacji odpadów -korzystają z informacji internetowych -są świadomi ekologicznie
30	Podsumowanie wiadomości.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią rozwiązywać krzyżówki i zadania geograficzne -znają zasady korzystania z różnych źródeł informacji

PROPONOWANE TREŚCI PROGRAMU

ŹRÓDŁA WIEDZY GEOGRAFICZNEJ

1. Techniki korzystania z atlasu i rocznika statystycznego.
2. Encyklopedia Multimedialna i Internet jako źródła wiedzy o świecie.
3. Wykresy i diagramy klimatyczne.

ZIEMIA I ORIENTACJA NA NIEJ

1. Kształt i rozmiary Ziemi.
2. Położenie geograficzne i czas miejscowy.
3. Pomiar wysokości Słońca.
4. Miejsce Ziemi w Układzie Słonecznym.

DZIEJE ZIEMI

1. Najważniejsze wydarzenia w dziejach Ziemi.
2. Procesy wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące powierzchnię Ziemi.
3. Rozpoznawanie skał i minerałów skałotwórczych.

ŚRODOWISKO ZIEMI I JEGO ELEMENTY

1. Lądy i oceany na kuli ziemskiej.
2. Kanion Kolorado.
4. Ukształtowanie dna oceanu.
5. Trzęsienia Ziemi i zjawiska wulkaniczne.
6. Gospodarcze wykorzystanie oceanów i wód śródlądowych.
7. Prądy morskie i ich wpływ na klimat.
8. Wielkie rzeki: Amazonka, Nil, Huanghe.

CZŁOWIEK I JEGO ŚRODOWISKO

1. Zależność człowieka od otaczającego go środowiska.
2. Wpływ człowieka na sfery powłoki ziemskiej.
3. Pojęcie kłęski ekologicznej i rekultywacji.
4. Proces recyklingu.

Oprac. Joanna Bereza

KONSPEKT ZAJĘĆ KOŁA GEOGRAFICZNEGO

TEMAT:

„Nauczmy się walczyć z wrogiem- kwaśne deszcze, dziura ozonowa, efekt cieplarniany, smog”.

CEL ZAJĘĆ:

Wykazanie bezpośredniego i pośredniego oddziaływania człowieka na powietrze i warunki klimatyczne.

OPERACYJNE CELE ZAJĘĆ. UCZEŃ:

- omawia współczesne zmiany składu powietrza wywołane przez człowieka na przykładach z Polski i świata,
- na podstawie różnych źródeł i wcześniej przygotowanych informacji omawia globalne zagrożenia atmosfery ziemskiej wywołane przez człowieka,
- wyjaśnia bezpośredni i pośredni wpływ efektu cieplarnianego, dziury ozonowej, kwaśnych deszczy i smogu na zmiany warunków klimatycznych na Ziemi,
- omawia na konkretnych przykładach negatywny wpływ działalności gospodarczej na powietrze i klimat własnego regionu,
- wskazuje propozycje „naprawy” stanu powietrza w swoim regionie oraz w skali ogólnoświatowej.

FORMA PRACY: praca w grupach

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

Atlas geograficzny, mapy zagrożeń środowiska naturalnego na świecie i w Polsce, rocznik statystyczny, encyklopedia, słownik pojęć geograficznych, plansz i ryciny przedstawiające globalne zagrożenia atmosfery.

STRUKTURA ZAJĘĆ:

1. Część wstępna: Krótkie omówienie przez nauczyciela głównego celu zajęć.
2. Nawiązanie do tematu: Pytanie- Jakie znacie współczesne zagrożenia powietrza i warunków klimatycznych na Ziemi?
3. Opracowanie tematu:
 - a) Uczniowie podają przykłady oddziaływania człowieka na powietrze i warunki klimatyczne w aspekcie globalnym i regionalnym.
 - b) Praca w grupach: na podstawie różnych źródeł informacji przygotowują wiadomości na temat efektu cieplarnianego, kwaśnych deszczy, dziury ozonowej i smogu.

- c) Przedstawiciele grup referują przygotowane informacje. Wyjaśniają przyczyny i mechanizm powstawania tych zjawisk.
- d) Wskazują na globalny charakter tych zjawisk i wynikające z nich zagrożenia dla człowieka i środowiska przyrodniczego Ziemi.
- e) Na podstawie własnych spostrzeżeń i posiadanych informacji omawiają oddziaływanie człowieka na powietrze i warunki klimatyczne we własnym regionie, podają główne źródła zanieczyszczenia powietrza w regionie.
- f) Dokonują porównania stanu powietrza we własnym regionie z zanieczyszczeniem powietrza w innych regionach Polski.
- g) Wskazanie własnych propozycji „naprawy” stanu powietrza i warunków klimatycznych we własnym regionie oraz w aspekcie globalnym (w formie pogadanki i dyskusji).
- h) Podsumowanie: Uczniowie wypełniają wcześniej przygotowane zestawienie w formie tabelki, przedstawiające globalne i regionalne zagrożenia powietrza, będące syntezą zagadnień omawianych na zajęciach.
- i) Ewaluacja: Wymień naturalne składniki powietrza oraz te, które są efektem działalności człowieka. Na podstawie map w atlasie wskaż kilka obszarów na Ziemi, w których w powietrzu znajduje się duża ilość gazów pochodzenia antropogenicznego.

KARTA PRACY-ZAJĘCIA KOŁA GEOGRAFICZNEGO

TEMAT ZAJĘĆ:

Ćwiczenia w określaniu położenia geograficznego.

ZADANIE 1

Na podstawie map w atlasie określ współrzędne geograficzne miast. Uzupełnij tabelę.

Nazwa miasta	Długość geogr.	Półkula	Szerokość geogr.	Półkula
WARSZAWA				
NOWY ORLEAN				
KAPSZTAD				
LONDYN				
SANTIAGO				

ZADANIE 2

Podaj nazwy obiektów geograficznych (np. miejscowości, szczytów, przylądków) w Polsce mając współrzędne geograficzne.

Ćwiczenie wykonaj przy pomocy mapy Polski na której siatka kartograficzna narysowana jest co jeden stopień.

Nazwa obiektu	Współrzędne geograficzne
	(49°00'N; 22°54'E)
	(50°54'N; 24°02'E)
	(54°11'N; 17°30'E)
	(52°53'N; 14°12'E)

ZADANIE 3

Określ współrzędne geograficzne skrajnych przylądków Afryki z dokładnością do jednego stopnia.

Przyl. Biały-.....

Przyl. Zielony-.....

Przyl. Hafun-.....

Przyl. Igielny-

LITERATURA

- 1 Bartkowski T., 1979. Kształtowanie i ochrona środowiska. PWN, Warszawa
- 2 Człowiek bliżej Ziemi. 1996. Praca zbiorowa pod redakcją M. Z. Pulinowej. WSiP, Warszawa
- 3 Dudek E., Wójcik J., 2000. Geografia. Przewodnik metodyczny dla gimnazjum. WIKING, Wrocław
- 4 Flis J., 1988. Wstęp do geografii fizycznej. WSiP, Warszawa
- 5 Flis J., 1996. Słownik szkolny. Terminy geograficzne. WSiP, Warszawa
- 6 Kozłowski S., 1991. Gospodarka a środowisko przyrodnicze. PWN, Warszawa
- 7 Niemierko B., 1998. Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki. WSiP, Warszawa
- 8 Niemierko B., 1999. Pomiar wyników kształcenia. WSiP, Warszawa
- 9 Odum P. E., 1982. Podstawy ekologii. Wydanie trzecie. PWRiL, Warszawa
- 10 Tywoński K., 1983. Pomoce dydaktyczne do geografii. WSiP, Warszawa

**PROGRAM ZAJĘĆ KOŁA
GEOGRAFICZNEGO**

**AUTOR PROGRAMU
mgr Joanna Bereza**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP

2. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

3. CELE KSZTAŁCENIA

4. PROPONOWANE TREŚCI PROGRAMU

5. PLAN ZAJĘĆ KOŁA GEOGRAFICZNEGO

6. OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

WSTĘP

Współczesną geografę tworzy system nauk badających oraz wyjaśniających przyczyny i skutki przyrodniczego i społeczno- ekonomicznego zróżnicowania przestrzeni geograficznej.

Przedmiotem jej badań jest opisywanie i wyjaśnianie związków i współzależności zachodzących między poszczególnymi elementami przyrody ożywionej i nieożywionej oraz między działalnością gospodarczą człowieka. Geografia jako przedmiot nauczania w szkole ma ogromne walory poznawcze, praktyczne i wychowawcze. Nauczanie geografii ma pomóc uczniom odpowiedzieć na pytania o sens i przyczynę istnienia, rolę w środowisku określonych obiektów i zjawisk oraz o możliwości ich racjonalnego wykorzystania.

Edukacja geograficzna dąży do uświadomienia ludziom skutków ich zachowań w środowisku geograficznym. Dzięki wiedzy geograficznej ludzie potrafią podejmować właściwe decyzje, dotyczące zagospodarowywania przestrzeni geograficznej, zachowując jednocześnie naturalną równowagę w środowisku przyrodniczym naszej planety.

Geografia integruje wiedzę z różnych przedmiotów, np. biologii, chemii, fizyki, matematyki. Tylko zintegrowana wiedza stwarza warunki do ogólnego wykształcenia i wielostronnego rozwoju osobowości ucznia oraz przygotowuje go do twórczego myślenia i działania.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program skierowany jest do uczniów gimnazjum szczególnie zainteresowanych przedmiotem-geografia. Zajęcia prowadzone są różnymi metodami najczęściej aktywnymi. Zmuszają one uczniów do samodzielnego myślenia, zdobywania i weryfikowania informacji. Gimnazjaliści uczą się podejmować decyzje, funkcjonować w grupie, odpowiadać za własne posunięcia.

Zajęcia koła geograficznego mają również za zadanie przygotować uczniów do udziału w konkursach geograficznych i ekologicznych.

Zajęcia prowadzone są społecznie i odbywają się w wymiarze jednej godziny tygodniowo.

CELE PROGRAMU

- Budzenie i rozwijanie zainteresowań ucznia geografią jako nauką przez uświadomienie jej przydatności w życiu i gospodarczej działalności człowieka
- Uczenie dostrzegania, obserwowania, rozumienia i wartościowania zjawisk oraz procesów przyrodniczych zachodzących w środowisku lokalnym, regionalnym i globalnym
- Wyjaśnienie przyczyn i skutków zróżnicowania przyrody oraz życia i działalności człowieka
- Lokalizowanie obiektów i zjawisk oraz ocena ich z różnych punktów widzenia: moralnych, patriotycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych
- Diagnozowanie przydatności środowiska dla potrzeb człowieka, a także przewidywanie kierunków zmian, jakie zachodzą w wyniku działalności człowieka
- Dostrzeganie piękna przyrody i tkwiących w niej wartości, oraz odczuwanie potrzeby oszczędnego wykorzystania zasobów naturalnych Ziemi
- Stwarzanie uczniom warunków do samodzielnego zdobywania informacji z różnych źródeł
- Wszechstronne kształtowanie osobowości uczniów, ich sprawności umysłowych i praktycznych

PLAN ZAJĘĆ KOŁA GEOGRAFICZNEGO

Lp	Tematyka zajęć	Treści	Liczba godzin
1	Czy musi na świecie istnieć problem głodu?	Wskazanie rejonów nadmiaru i deficytu żywności na świecie, oraz próba odpowiedzi na pytanie-„Czy musi istnieć problem głodu”. Pomysły na rozwiązanie tego problemu.	1godz.
2	Morza i oceany mogą pomóc w walce z głodem na świecie.	Przedstawienie realnych metod wykorzystania mórz i oceanów w wyżywieniu ludności Ziemi- poldery, marikultura, zwierzęta i rośliny wód słonych.	1godz.
3	Surowce mineralne lądów i oceanów.	Poznanie głównych surowców mineralnych lądów i oceanów, oraz rejonów ich wydobywania. Państwa o największym wydobywaniu węgla kamiennego, ropy naftowej, rudy żelaza itd.	1godz.
4	Wielkie miasta i ich problemy.	Poznanie największych miast na Ziemi i ich największych problemów. Pojęcie „megalopolis”i „slumsy”.	1godz.
5	Rejony o największej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.	Wskazanie na mapach gęstości zaludnienia kontynentów, rejonów o największym zagęszczeniu. Poznanie przyczyn takiego stanu rzeczy, oraz skutków nadmiernej koncentracji ludności.	1godz.
6	Rejony o najmniejszej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.	Próba scharakteryzowania rejonów o małej gęstości zaludnienia i zupełnie bezludnych. Jakie czynniki zdecydowały o tym, że niektóre obszary są bezludne.	1godz.
7	Wyprawa w Himalaje-przeźrocza.	Poznanie najwyższych gór na Ziemi: klimat, rzeźba, roślinność, rzeki, wyprawy w Himalaje.	1godz
8	Dlaczego ludzie ze sobą walczą –rejonów konfliktów	Poznanie rejonów konfliktów na świecie, oraz ich podłoża.	2godz.

	zbrojnych na świecie. Wykorzystanie Internetu.	Terroryzm w Europie i na świecie.	
9	Życie w rejonie największej delty na Ziemi.	Poznanie warunków klimatycznych największej delty na Ziemi- monsuny, powodzie, gospodarka rolna delty Gangesu i Brahmaputry.	1godz.
10	National Geographic- przeгляд prasy geograficznej.	Wybór najciekawszych artykułów z miesięczników. National Geographic jako kopalnia ciekawych informacji.	2godz.
11	Japonia-kraj klęsk żywiolowych i „cudu gospodarczego”	Próba wyjaśnienia jak kraj o tak niekorzystnych warunkach naturalnych mógł stać się potęgą gospodarczą świata.	1godz.
12	Podróż po mapie politycznej Azji. „Azjatyckie Tygrysy”	Poznanie krajów Azji np. krajów naftowych, powstałych z rozpadu ZSRR, „Azjatyckich Tygrysów” itd.	2godz.
13	Linia brzegowa Europy.	Praca z mapą fizyczną Europy- podróż wzdłuż linii brzegowej kontynentu. Poznanie mórz, zatok, cieśnin, półwyspów, kanałów Europy.	1godz.
14	Wspomnienia z Paryża- Projekcja filmu video.	Poznanie miejsc godnych zwiedzenia w Paryżu-Luwr, Wieża Eiffla, Wersal, itd.	1godz.
15	Planujemy trasę wycieczki po Europie. Korzystamy z przewodników turystycznych.	Poznanie zasad korzystania z przewodników turystycznych i map turystycznych.	2godz.
16	Gra „Inteligent-Ekologia” Kto jest mistrzem ekologii?	Przybliżenie pojęć i terminów ekologicznych. Wyjaśnienie zjawisk i procesów w przyrodzie.	1godz.
17	Wykresy i diagramy- tworzymy i analizujemy wykresy w Programie Microsoft Excel-zajęcia komputerowe.	Wykorzystanie komputera w nauce geografii-zasady tworzenia wykresów słupkowych i diagramów kołowych, oraz ich analiza.	2godz.
18	Tworzymy Prezentację w Programie Power Point- „Ekologia”	Poznanie zasad tworzenia slajdów w Programie Power Point np. polskie Parki Narodowe. Obejrzenie różnych prezentacji Power Point	2godz.

19	Sąsiedzi Polski-co warto wiedzieć o naszych sąsiadach?	Przedstawienie sąsiadów Polski, ich środowiska naturalnego i gospodarki.	2godz.
20	Rosja-środowisko przyrodnicze największego państwa na Ziemi.	Scharakteryzowanie środowiska naturalnego: obszary gęsto i słabo zaludnione. Wieczna zmarzlina.	2godz.
21	Zagospodarowanie Syberii.	Warunki życia i gospodarka na dalekim wschodzie. Syberia jako obszar o ogromnych ale nie wykorzystanych możliwościach.	1godz
22	Zjednoczona Europa-procesy integracyjne na naszym kontynencie.	Poznanie historii i rozwój Unii Europejskiej. Określenie celów, oraz zasad polityki gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej.	2godz.
23	Rola wybranych organizacji międzynarodowych na świecie.	Poznanie celów działania wybranych organizacji międzynarodowych, oraz ich państw członkowskich.	1godz.
24	Wykorzystanie „Słownika Encyklopedycznego-Geografia” do tworzenia krzyżówek i rebusów.	Poznanie terminów i pojęć geograficznych i ich wykorzystanie do tworzenia krzyżówek i rebusów.	2godz.
25	Czego nauczyliśmy się na zajęciach koła geograficznego?	Podsumowanie pracy na zajęciach koła geograficznego.	1godz.

OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

Lp	Tematyka zajęć	Osiągnięcia uczniów
1	Czy musi na świecie istnieć problem głodu?	<ul style="list-style-type: none"> -wskazują na mapach obszary głodu i niedożywienia na świecie -przedstawiają sposoby ograniczenia głodu na świecie
2	Morza i oceany mogą pomóc w walce z głodem na świecie.	<ul style="list-style-type: none"> -znają sposoby i rozumieją konieczność wykorzystania oceanów w walce z głodem na świecie
3	Surowce mineralne lądów i oceanów.	<ul style="list-style-type: none"> -wymieniają nazwy surowców mineralnych i przedstawiają ich lokalizację na mapach fizycznych i gospodarczych
4	Wielkie miasta i ich problemy.	<ul style="list-style-type: none"> -wskazują największe miasta na Ziemi -odczytują z roczników statystycznych liczbę ludności -znają problemy wielkich miast
5	Rejony o największej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią odczytać potrzebne informacje z map gęstości zaludnienia -wskazują na mapach rejony najgęściej zaludnione i podają przyczyny nadmiernego zagęszczenia -wymieniają skutki nadmiernej koncentracji ludności
6	Rejony o najmniejszej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.	<ul style="list-style-type: none"> -wskazują obszary Ziemi bezludne i słabo zaludnione -wymieniają niekorzystne cechy środowiska tych obszarów dla życia człowieka
7	Wyprawa w Himalaje-przeźrocza.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią opisać krajobraz wysokogórski -charakteryzują klimat w Himalajach -obliczają spadek temperatury wraz z wysokością -znają postać Jerzego Kukuczki i Wandy Rutkiewicz
8	Dlaczego ludzie ze sobą walczą –rejony konfliktów zbrojnych na świecie. Wykorzystanie Internetu.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią wyszukiwać potrzebne informacje na stronach internetowych -wskazują rejony konfliktów zbrojnych na świecie -wymieniają przyczyny konfliktów -znają bieżące informacje na temat zwalczania terroryzmu na świecie

9	Życie w rejonie największej delty na Ziemi.	<ul style="list-style-type: none"> -znają warunki klimatyczne delty, tłumaczą przyczyny największych opadów w tym rejonie -wyjaśniają przyczyny dużej gęstości zaludnienia -charakteryzują gospodarkę rolną rejonu delty Gangesu i Brahmaputry
10	National Geographic- przegląd prasy geograficznej.	<ul style="list-style-type: none"> - potrafią wyszukiwać potrzebne informacje w miesięczniku - potrafią wyłaniać istotne szczegóły z tekstów artykułów, wskazują opisane miejsca na mapach fizycznych
11	Japonia-kraj klęsk żywiołowych i „cudu gospodarczego”	<ul style="list-style-type: none"> - potrafią omówić położenie geograficzne Japonii, wymieniają niekorzystne cechy środowiska geograficznego -charakteryzują gospodarkę rolną i przemysł -potrafią wymienić nazwy znanych Japońskich firm -znają pojęcie „marikultura”
12	Podróż po mapie politycznej Azji. „Azjatyckie Tygrysy”	<ul style="list-style-type: none"> -wskazują na mapie politycznej Azji kraje naftowe, powstałe z rozpadu ZSRR, kraje wyspiarskie itd. -wymieniają i wskazują na mapie „Azjatyckie Tygrysy” -znają dziedziny w których przodują poszczególne kraje
13	Linia brzegowa Europy.	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią pracować przy pomocy mapy fizycznej Europy -wyszukują obiekty linii brzegowej, charakteryzują typy wybrzeży -znają rekordy kontynentu
14	Wspomnienia z Paryża- Projekcja filmu video.	<ul style="list-style-type: none"> -określają położenie geograficzne Paryża potrafią wymienić obiekty godne zwiedzenia w Paryżu
15	Planujemy trasę wycieczki po Europie. Korzystamy z przewodników turystycznych.	<ul style="list-style-type: none"> -znają zasady korzystania i potrafią korzystać z przewodników turystycznych -potrafią zaplanować trasę wycieczki po Europie
16	Gra „Inteligent-Ekologia” Kto jest mistrzem ekologii?	<ul style="list-style-type: none"> -znają zasady gry- „Inteligent” -potrafią wyjaśniać znaczenie terminów i procesów ekologicznych
17	Wykresy i diagramy- tworzymy i analizujemy wykresy w Programie	<ul style="list-style-type: none"> -potrafią korzystać z Programu Microsoft Excel -potrafią wykonać wykresy przy użyciu tego programu

	Microsoft Excel-zajęcia komputerowe.	-umieją przeanalizować dane na podstawie wykresów
18	Tworzymy Prezentację w Programie Power Point- „Ekologia”	-znają Program Power Point -potrafią tworzyć slajdy w tym programie i przy wykorzystaniu Internetu
19	Sąsiedzi Polski-co warto wiedzieć o naszych sąsiadach?	-potrafią scharakteryzować środowisko geograficzne sąsiadów Polski, -porównują powierzchnię, liczbę ludności, gęstość zaludnienia sąsiadów i Polski -znają główne cechy gospodarki tych krajów
20	Rosja-środowisko przyrodnicze największego państwa na Ziemi.	-potrafią opisać środowisko największego państwa na Ziemi -obliczają rozciągłość południkową i równoleżnikową Rosji w stopniach i kilometrach -oceniają miejsce kraju w światowej produkcji (rocznik statystyczny)
21	Zagospodarowanie Syberii.	-wskazują obszary Rosji gęsto i słabo zaludnione, tłumaczą przyczyny różnic w gęstości zaludnienia -potrafią na podstawie mapy surowców mineralnych scharakteryzować występowanie surowców mineralnych
22	Zjednoczona Europa-procesy integracyjne na naszym kontynencie.	-znają historię i etapy rozwoju Unii Europejskiej -wymieniają zasady polityki Unii Europejskiej -znają pozytywne i negatywne strony przynależności Polski do Unii Europejskiej
23	Rola wybranych organizacji międzynarodowych na świecie.	-znają najważniejsze organizacje międzynarodowe na świecie i określają ich charakter
24	Wykorzystanie „Słownika Encyklopedycznego-Geografia” do tworzenia krzyżówek i rebusów.	-znają zasady korzystania ze słownika -potrafią tworzyć krzyżówki i rebusy -potrafią współpracować w grupie
25	Czego nauczyliśmy się na zajęciach koła geograficznego?	-potrafią przeanalizować zdobyte wiadomości i umiejętności, oraz ocenić swój poziom wiedzy

PROPONOWANE TREŚCI PROGRAMU

WIELKIE PROBLEMY NASZEJ PLANETY

1. Czy musi na świecie istnieć problem głodu?
2. Wielkie miasta i ich problemy.
3. Dlaczego ludzie ze sobą walczą-rejony konfliktów zbrojnych na świecie.
Wykorzystanie Internetu.
4. Japonia-kraj klęsk żywiołowych i „cudu gospodarczego”.
5. Rosja-środowisko przyrodnicze największego państwa na Ziemi.

WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH ZIEMI

1. Morza i oceany mogą pomóc w walce z głodem na świecie.
2. Surowce mineralne lądów i oceanów.
3. Zagospodarowanie Syberii.

CZŁOWIEK NA ZIEMI

1. Rejony o największej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.
2. Rejony o najmniejszej gęstości zaludnienia na Ziemi-przyczyny i skutki.
3. Życie w rejonie największej delty na Ziemi.
4. Rola wybranych organizacji międzynarodowych na świecie.

EUROPA-NASZ KONTYNENT

1. Linia brzegowa Europy.
2. Sąsiedzi Polski-co warto wiedzieć o naszych sąsiadach.
3. Zjednoczona Europa-procesy integracyjne na naszym kontynencie.

PRAKTYCZNE WYKORZYSTANIE RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ INFORMACJI

1. Wyprawa w Himalaje-przeźrocza.
2. National Geographic-przegląd prasy geograficznej.
3. Podróż po mapie politycznej Azji. „Azjatyckie Tygrysy”.
4. Wspomnienia z Paryża. Projekcja filmu video.
5. Planujemy trasę wycieczki po Europie. Korzystamy z przewodników turystycznych.
6. Gra „Inteligent-Ekologia”. Kto jest mistrzem ekologii?
7. Wykresy i diagramy-tworzymy i analizujemy wykresy w Programie Microsoft Excel- zajęcia komputerowe.
8. Tworzymy prezentację w Programie Power Point-„Ekologia”.
9. Wykorzystanie „Słownika Encyklopedycznego-Geografia” do tworzenia krzyżówek i rebusów.

LITERATURA

1. Encyklopedia-seria multimedialna Ziemia. PWN
2. Encyklopedia-Multimedialna Encyklopedia Powszechna. FOGRA
3. Człowiek bliżej Ziemi. 1996. Praca zbiorowa pod redakcją M. Z. Pulinowej. WSiP, Warszawa
4. Dudek E., Wójcik J., 2000. Geografia. Przewodnik metodyczny dla gimnazjum. WIKING, Wrocław
5. Flis J., 1988. Wstęp do geografii fizycznej. WSiP, Warszawa
6. Flis J., 1996. Słownik szkolny. Terminy geograficzne. WSiP, Warszawa
7. Kozłowski S., 1991. Gospodarka a środowisko przyrodnicze. PWN, Warszawa
8. Niemierko B., 1998. Między oceną szkolną a dydaktyką. Bliżej dydaktyki. WSiP, Warszawa
9. Niemierko B., 1999. Pomiar wyników kształcenia. WSiP, Warszawa
10. Odum P. E., 1982. Podstawy ekologii. Wydanie trzecie. PWRiL, Warszawa
11. Tywoński K., 1983. Pomoce dydaktyczne do geografii. WSiP, Warszawa
12. Bartkowski T., 1979. Kształtowanie i ochrona środowiska. PWN, Warszawa

Oprac. Joanna Bereza

KARTA PRACY-ZAJĘCIA KOŁA GEOGRAFICZNEGO

TEMAT ZAJĘĆ:

Linia brzegowa Europy

ZADANIE 1

Na podstawie map w atlasie wpisz co oznaczają te nazwy:

1	Kreta	
2	Botnicka	
3	Szetlandy	
4	Krym	
5	Biskajska	
6	Kattegat	
7	Matapan	
8	Kolski	
9	Roca	
10	Liguryjskie	

ZADANIE 2

Jakie kraje oblewają te morza?

1	Białe	
2	Adriatyckie	
3	Azowskie	
4	Marmara	
5	Egejskie	
6	Liguryjskie	
7	Tyrreńskie	
8	Barentsa	
9	Jońskie	
10	Norweskie	